

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 291/2544

บริษัท เงินทุนหลักทรัพย์สินเอเชีย จำกัด (มหาชน) โจทก์ บริษัท สมุทรสาครเท็กซ์ไทล์ จำกัด กับพวกจำเลย
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 224, ป.พ.พ. มาตรา 349

ย่อ / หลักกฎหมาย

จำเลยเป็นลูกหนี้โจทก์ตามสัญญากู้ยืมเงิน ยังมิได้ชำระหนี้การที่คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายตกลงกันให้แปลงหนี้เป็นหนี้ตามตัวสัญญาใช้เงินจำนวนหนี้ตามตัวสัญญาใช้เงินจึงเป็นหนี้ใหม่ โจทก์ย่อมมีสิทธิคิดดอกเบี้ยตามที่กำหนดไว้ในสัญญาขายลดและในตัวสัญญาใช้เงินได้ ไม่เป็นการคิดดอกเบี้ยซ้อนดอกเบี้ยซึ่งต้องห้ามตามกฎหมาย

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้องว่า จำเลยที่ 1 ทำสัญญากู้ยืมเงินจากผู้ให้กู้ยืมหลายรายจำนวน 2 ครั้ง ครั้งแรกเมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2532 โดยกู้ยืมเงินจากบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ร่วมเสริมกิจ จำกัด บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์สหธนกิจไทยจำกัด และโจทก์ วงเงินรวม 148,700,000 บาท เป็นการกู้ยืมเงินจากโจทก์ 49,350,000 บาท ตกลงดอกเบี้ยในอัตราที่ธนาคารกรุงเทพ จำกัดเรียกเก็บจากลูกค้ารายใหญ่ชั้นดีประเภทเบิกเงินเกินบัญชี (เอ็ม.โอ.อาร์) บวกด้วยร้อยละ 1.50 ต่อปี กำหนดชำระดอกเบี้ยเป็นรายเดือนภายในสิ้นเดือนเริ่มแต่เดือนที่มีการรับเงินตามสัญญา ส่วนเงินต้นกำหนดชำระเป็นรายเดือนเดือนละไม่น้อยกว่า 1,457,845 บาท ภายในสิ้นเดือนเริ่มแต่เดือนมกราคม 2534 จนกว่าจะครบถ้วน แต่ไม่เกิน 10 ปี นับแต่วันทำสัญญา หากผิดนัดไม่ชำระดอกเบี้ยหรือเงินต้นถือว่าผิดนัดทั้งหมด โจทก์มีสิทธิเรียกให้ชำระหนี้ทั้งหมดได้ทันที พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 18.5 ต่อปี หรืออัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่ธนาคารแห่งประเทศไทยอนุญาตให้บริษัทเงินทุนเรียกเก็บได้ ในขณะที่มีการผิดนัด ในการที่จำเลยที่ 1 ทำสัญญากู้ยืมเงินจากโจทก์และพวกดังกล่าว นั้น จำเลยที่ 2 ที่ 3 และที่ 4 ทำสัญญาค้ำประกันไว้ต่อโจทก์ตกลงยอมรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วม และจำเลยที่ 1 จำนวนที่ดินโฉนดเลขที่ 3420, 3421, 3424, 3448, 3869, 4358 และ 4430 ตำบลบางกระเจ้า อำเภอเมืองสมุทรสาคร (บ้านบ่อ) จังหวัดสมุทรสาคร พร้อมด้วยสิ่งปลูกสร้างไว้แก่โจทก์กับพวก และจำเลยที่ 1 ได้จำนองเครื่องจักรหมายเลขทะเบียน (รหัส 32 318 201) 0048 ถึง 0183, (รหัส 33 318 201) 0691 ถึง 0798 และ (รหัส 33 323 201) 0014 ถึง 0070 ไว้แก่โจทก์กับพวกด้วย ตกลงว่าหากบังคับจำนองได้เงินไม่พอชำระหนี้ ยอมให้บังคับชำระหนี้เอาจากทรัพย์สินอื่นจนครบถ้วน ครั้งที่สองเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2534 จำเลยที่ 1 ทำสัญญากู้ยืมเงินจากบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ร่วมเสริมกิจ จำกัด และโจทก์ในวงเงิน 150,000,000 บาท เป็นการกู้ยืมเงินจากโจทก์ 50,000,000 บาท โดยแยกเป็นวงเงินปกติ 20,000,000 บาท และวงเงินหมุนเวียน 30,000,000 บาท ตกลงดอกเบี้ยในอัตราที่ธนาคารกรุงเทพ จำกัด เรียกเก็บจากลูกหนี้รายใหญ่ชั้นดีประเภทเบิกเงินเกินบัญชี (เอ็ม.โอ.อาร์) หรือในอัตราที่ธนาคารกรุงเทพ จำกัด เรียกเก็บจากลูกค้ารายย่อยชั้นดี (เอ็ม.แอล.อาร์) หรือในอัตราดอกเบี้ยถัวเฉลี่ยสูงสุดระหว่างสัปดาห์ที่ธนาคารกรุงเทพ จำกัด ให้กู้ยืมแก่ธนาคารอื่นแล้วแต่อัตราใดสูงกว่าบวกด้วยร้อยละ 1.50 ต่อปี กำหนดชำระดอกเบี้ยเป็นรายเดือนภายในสิ้นเดือนเริ่มแต่เดือนที่มีการรับเงินกู้ตามสัญญา ส่วนเงินต้นตกลงชำระเป็นรายเดือนเดือนละไม่น้อยกว่า 1,300,000 บาท ภายในสิ้นเดือน เริ่มแต่เดือนมีนาคม 2535 จนกว่า

จะครบถ้วน แต่ไม่เกิน 9 ปี นับแต่วันทำสัญญา หากผิคนัดไม่ชำระดอกเบี้ยหรือเงินต้นให้ถือว่า ผิคนัดทั้งหมด โจทก์มีสิทธิเรียกให้ชำระหนี้ทั้งหมดได้ทันทีและจำเลยที่ 1 ยอมให้โจทก์คิดดอกเบี้ย ในอัตราร้อยละ 21 ต่อปีหรือในอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่ธนาคารแห่งประเทศไทยอนุญาตให้เรียกเก็บ ได้ในขณะที่มีการผิคนัด ในการที่จำเลยที่ 1 ทำสัญญากู้ยืมเงินจากโจทก์กับพวกดังกล่าว นั้น จำเลยที่ 2 ที่ 3 และที่ 4 ทำสัญญาค้ำประกันไว้แก่โจทก์ตกลงยอมรับผิคนัดอย่างลูกหนี้ร่วม และจำเลยที่ 1 จำนองลำดับสองที่ดิน 7 แปลงเดิมพร้อมด้วยสิ่งปลูกสร้างไว้แก่โจทก์และ บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ร่วมเสริมกิจ จำกัด กับจำนองเครื่องจักรหมายเลขทะเบียน (รหัส 34 318 201) 0633 ถึง 0684 และจำนองลำดับสองเครื่องจักรเดิมไว้แก่โจทก์และบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ ร่วมเสริมกิจ จำกัด โดยจำเลยที่ 1 ตกลงว่าหากบังคับจำนองได้เงินไม่พอชำระหนี้ ยอมให้บังคับเอา จากทรัพย์สินอื่นจนครบถ้วนและต่อมาเมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2536 จำเลยที่ 1 จำนองลำดับ สามที่ดิน 7 แปลงเดิมไว้แก่โจทก์ บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ร่วมเสริมกิจ จำกัด และบริษัทเงินทุน หลักทรัพย์สหธนกิจไทย จำกัด เพื่อเป็นการเพิ่มเติมหลักประกันการชำระหนี้เงินกู้ยืม และตกลงว่า หากบังคับจำนองได้เงินไม่พอชำระหนี้ยอมให้บังคับเอาจากทรัพย์สินอื่นได้จนครบถ้วน จำเลยที่ 1 ได้รับเงินกู้วงเงินปกติไปจากโจทก์ครบถ้วนแล้วเมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2534 เป็นเงิน 5,000,000 บาท เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2534 เป็นเงิน 10,000,000 บาท และเมื่อวันที่ 10 กันยายน 2534 เป็นเงิน 5,000,000 บาท ส่วนเงินกู้วงเงินหมุนเวียน จำเลยที่ 1 ได้รับเงินไปเพียง 24,858,000 บาท โดยจำเลยที่ 1 ขายลดตัวสัญญาใช้เงินแก่โจทก์ตามเงื่อนไขการขอรับเงินกู้ส่วนนี้หลายครั้ง จำเลยที่ 1 ชำระดอกเบี้ยในเงินกู้ยืมตามสัญญากู้ยืมเงินฉบับแรกและฉบับที่สองให้แก่โจทก์เรื่อยมาจนถึง เดือนมิถุนายน 2537 แล้ว ผิคนัดไม่ชำระดอกเบี้ยตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2537 ส่วนการชำระเงินต้น จำเลยที่ 1 ไม่เคยชำระให้แก่โจทก์โดยตามสัญญากู้ยืมเงินฉบับแรกขอเลื่อนกำหนดเวลาชำระไป 2 ครั้งเริ่มแต่เดือนมกราคม 2534 และเดือนกุมภาพันธ์ 2537 สำหรับตามสัญญากู้ยืมเงินฉบับที่สอง ในส่วนที่เป็นวงเงินปกติขอเลื่อนกำหนดเวลาชำระไป 2 ครั้ง เริ่มแต่เดือนตุลาคม 2535 และเดือน กุมภาพันธ์ 2537 แต่ในที่สุดจำเลยที่ 1 ไม่ชำระเงินต้นแก่โจทก์ และเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2537 เป็น วันครบกำหนดชำระเงินต้นส่วนที่เป็นวงเงินหมุนเวียนจำเลยที่ 1 ก็ผิคนัด โจทก์มอบให้ทนายความ มีหนังสือบอกกล่าวทวงถามและบังคับจำนองแล้ว การที่จำเลยที่ 1 ไม่ชำระเงินต้นและไม่ชำระ ดอกเบี้ยตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2537 เป็นการผิคนัดสัญญา จำเลยทั้งสองต้องร่วมกันชำระเงินต้นตาม สัญญากู้ยืมเงินฉบับแรกเป็นเงิน 49,350,000 บาทและสัญญากู้ยืมเงินฉบับที่สองวงเงินปกติและวง เงินหมุนเวียน เป็นเงิน 44,858,000 บาท รวมเป็นเงินต้น 94,208,000 บาท พร้อมดอกเบี้ย อัตราร้อยละ 21 ต่อปี นับแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2537 จนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ ดอกเบี้ยถึงวัน ฟ้องเป็นเงิน 24,282,433.28 บาท รวมเป็นเงิน 118,490,433.28 บาท ขอให้บังคับจำเลยทั้งสอง ร่วมกันชำระเงิน 118,490,433.28 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 21 ต่อปี ของเงินต้น 94,208,000 บาท นับถัดจากวันฟ้องจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์หากไม่ชำระหรือ ชำระไม่ครบถ้วนให้ยึดทรัพย์สินที่จำนองออกขายทอดตลาดเพื่อนำเงินมาชำระหนี้แก่โจทก์ และหาก ได้เงินไม่พอ ให้ยึดทรัพย์สินอื่นของจำเลยทั้งสองออกขายทอดตลาดนำเงินมาชำระหนี้แก่โจทก์จน ครบถ้วนจำเลยทั้งสองให้การว่า จำเลยที่ 1 ไม่เคยได้รับเงินตามตัวสัญญาใช้เงิน 3 ฉบับ เป็นเงิน 24,858,000 บาท จากโจทก์เพราะโจทก์เรียกดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 21 ต่อปีเป็นเวลา 1 ปีเศษ จากเงินต้น 69,350,000 บาทเป็นการแปลงสภาพจากดอกเบี้ยมาเป็นเงินต้นโดยไม่ ชอบด้วยกฎหมายประกอบกับจำเลยที่ 1 ได้ชำระหนี้บางส่วนให้แก่โจทก์แล้ว หนี้ที่แท้จริงคงเหลือ

ไม่ถึง 69,350,000 บาท จำเลยที่ 4 ไม่ได้ตกลงกับโจทก์เกี่ยวกับการแก้ไขวงเงินขายลดเช็ค
ทางการค้าเป็นวงเงินขายลดตั๋วสัญญาใช้เงินเป็นเงิน 24,858,000 บาท จำเลยที่ 4 ไม่ต้องรับผิดชอบ
โจทก์บอกกล่าวบังคับจำนองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ขอให้ยกฟ้องศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำเลย
ทั้งสองร่วมกันชำระหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงินฉบับแรกเป็นเงิน 49,350,000 บาท และตามสัญญากู้ยืม
เงินฉบับที่สองเป็นเงิน 44,858,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 21 ต่อปีของเงินต้น
94,208,000 บาท นับแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2537 จนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ ดอกเบี้ยถึงวันฟ้อง
(วันที่ 21 กันยายน 2538) ให้ไม่เกิน 24,282,433.28 บาท หากไม่ชำระหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงินฉบับ
แรก ให้บังคับจำนองจากที่ดินโฉนดเลขที่ 3420, 3421, 3424, 3448, 3869, 4358 และ 4430
ตำบลบางกระเจ้า อำเภอเมืองสมุทรสาคร (บ้านบ่อ) จังหวัดสมุทรสาคร พร้อมสิ่งปลูกสร้างเป็น
อันดับที่ 1 และอันดับที่ 3 ในวงเงิน 101,700,000 บาท และ 20,000,000 บาทตามลำดับ และ
บังคับจำนองจากเครื่องจักรพร้อมส่วนควบและอุปกรณ์หมายเลขทะเบียน (รหัส 32 318 201)
0048-0183 ในวงเงิน 18,000,000 บาท และหมายเลขทะเบียน (รหัส 33 318 201) 0691-0766,
0768-0791, 0393-0798 และ (รหัส 33 323 201) 0014-0070 เป็นอันดับที่ 1
ในวงเงิน 59,000,000 บาท หรือหากไม่ชำระหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงินฉบับที่สอง ให้บังคับจำนองจาก
ที่ดินและเครื่องจักรดังกล่าวเป็นอันดับที่ 2 ในวงเงิน 67,300,000 บาท และ 14,650,000 บาท
ตามลำดับ และบังคับจำนองจากเครื่องจักรพร้อมส่วนควบและอุปกรณ์หมายเลขทะเบียน (รหัส 34
318 201) 0633-0635, 0637-0684 ในวงเงิน 38,050,000 บาท หากบังคับจำนองได้เงินไม่พอ
ชำระหนี้ให้บังคับคดีเอาจากทรัพย์สินอื่นของจำเลยทั้งสองจำเลยทั้งสองอุทธรณ์ศาลอุทธรณ์ภาค 3
พิพากษาแก้เป็นว่า ให้จำเลยทั้งสองร่วมกันชำระหนี้จำนวน 94,208,000 บาท คือ ตามสัญญากู้ยืม
เงินฉบับแรกจำนวน 49,350,000 บาท พร้อมด้วยดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 21 ต่อปีของเงินต้น
ดังกล่าว นับแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2537 ตามสัญญากู้ยืมเงินฉบับที่สอง จำนวน 20,000,000 บาท
พร้อมด้วยดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 21 ต่อปี ของเงินต้นดังกล่าว นับแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2537 และ
ตามตั๋วสัญญาใช้เงินจำนวน 24,858,000 บาท พร้อมด้วยดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 21 ต่อปีของเงินต้น
1,860,000 บาท นับแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2537 ดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 11.5 ต่อปี ของเงินต้น
21,218,000 บาท นับแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2537 และของเงินต้น 1,780,000 บาท นับแต่วันที่
14 กรกฎาคม 2537 จนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ แต่ดอกเบี้ยคิดถึงวันฟ้องรวมกันต้องไม่เกิน
24,282,433.28 บาท ตามที่โจทก์ขอ หากไม่ชำระหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงินฉบับแรกให้บังคับจำนอง
ที่ดินโฉนดเลขที่ 3420, 3421, 3424, 3448, 3869, 4358 และ 4430 ตำบลบางกระเจ้า อำเภอ
เมืองสมุทรสาคร (บ้านบ่อ) จังหวัดสมุทรสาคร พร้อมสิ่งปลูกสร้างเป็นลำดับหนึ่งและลำดับสามใน
วงเงิน 101,700,000 บาท และ 20,000,000 บาทตามลำดับและบังคับจำนองเครื่องจักรพร้อม
ส่วนควบและเครื่องอุปกรณ์หมายเลขทะเบียน (รหัส 32 318 201) 0048 ถึง 0183 เป็นลำดับหนึ่ง
ในวงเงิน 18,000,000 บาท และหมายเลขทะเบียน (รหัส 33 318 201) 0691 ถึง 0766, 0768 ถึง
0791, 0793 ถึง 0798 หมายเลขทะเบียน (รหัส 33 323 201) 0014 ถึง 0070 เป็นลำดับหนึ่งใน
วงเงิน 59,000,000 บาท หากไม่ชำระหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงินฉบับที่สองและตั๋วสัญญาใช้เงินให้
บังคับจำนองที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างและเครื่องจักรพร้อมส่วนควบและเครื่องอุปกรณ์
ดังกล่าวข้างต้นเป็นลำดับสองในวงเงิน 67,300,000 บาท และ 14,650,000 บาท ตามลำดับ และ
บังคับจำนองเครื่องจักรพร้อมส่วนควบและเครื่องอุปกรณ์หมายเลขทะเบียน (รหัส 34 318
201) 0633 ถึง 0635, 0637 ถึง 0684 เป็นลำดับหนึ่งในวงเงิน 38,050,000 บาท หากบังคับจำนอง

แล้วได้เงินไม่พอชำระหนี้ให้ยึดทรัพย์สินอื่นของจำเลยทั้งสี่ออกขายทอดตลาดนำเงินมาชำระหนี้ให้โจทก์จนครบนอกจากที่แก้ให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นจำเลยทั้งสี่ฎีกาศาลฎีกาวินิจฉัยว่า "ปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของจำเลยทั้งสี่ในข้อสองมีว่า หนี้ตามตั๋วสัญญาใช้เงิน 3 ฉบับ คือ ตั๋วสัญญาใช้เงินเลขที่ 3063/2537 ลงวันที่ 14 กรกฎาคม 2537 จำนวนเงิน 1,780,000 บาท เอกสารหมาย จ.5 ตั๋วสัญญาใช้เงินเลขที่ 2635/2537 ลงวันที่ 30 มิถุนายน 2537 จำนวนเงิน 1,860,000 บาท เอกสารหมาย จ.54 และตั๋วสัญญาใช้เงินเลขที่ 2416/2537 ลงวันที่ 1 มิถุนายน 2537 จำนวนเงิน 21,218,000 บาท เอกสารหมาย จ.31 รวมจำนวนเงินทั้งสิ้น 24,858,000 บาท เป็นการแปลงหนี้จากดอกเบี้ยตามสัญญากู้ยืมเงินและโจทก์คิดดอกเบี้ยอีก จึงเป็นการคิดดอกเบี้ยซ้อนดอกเบี้ยซึ่งต้องห้ามตามกฎหมาย หนี้ทั้งหมดย่อมตกเป็นโมฆะหรือไม่ เห็นว่า การที่จำเลยที่ 1 ซึ่งเป็นลูกหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงินฉบับลงวันที่ 16 มิถุนายน 2532 และสัญญากู้ยืมเงินฉบับลงวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2534 เอกสารหมาย จ.11 และ จ.15 ยังมิได้ชำระหนี้และคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายตกลงกันให้แปลงหนี้เป็นหนี้ตามตั๋วสัญญาใช้เงินทั้งสามฉบับดังกล่าว ซึ่งตามฎีกาของจำเลยทั้งสี่ก็ได้โต้แย้งว่าเป็นการแปลงหนี้ที่มีชอบด้วยกฎหมาย โดยคงกล่าวอ้างในฎีกาเพียงว่า โจทก์ไม่มีสิทธิคิดดอกเบี้ยจากจำนวนเงินที่ระบุในตั๋วสัญญาใช้เงินเพราะเป็นการคิดดอกเบี้ยซ้อนดอกเบี้ยเท่านั้น ในข้อนี้เมื่อการแปลงหนี้ดังกล่าวได้กระทำโดยชอบด้วยกฎหมายจำนวนหนี้ตามตั๋วสัญญาใช้เงินทั้งสามฉบับจึงเป็นหนี้ใหม่ โจทก์ย่อมมีสิทธิคิดดอกเบี้ยตามที่กำหนดไว้ในสัญญาขายลดและในตั๋วสัญญาใช้เงินหาเป็นการคิดดอกเบี้ยซ้อนดอกเบี้ยซึ่งต้องห้ามตามกฎหมายไม่ ฎีกาของจำเลยทั้งสี่ในข้อนี้ฟังไม่ขึ้น"พิพากษายืน

องค์คณะ

สมชาย จุลนิติ · ระพีพร บรรจงศิลป์ · ขวลิต ตุณยสิทธิ์

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://thaideka.online/deka/291/2544>